

П. Р. Славейковъ

Роденъ въ Търново на 17 ноември 1827 год. Споредъ други биографи, Славейковъ е роденъ въ Тръвна.

П. Р. Славейковъ променялъ два пъти своитѣ фамилии имена. Най-напредъ той се е подписвалъ Мединиковъ, преводъ на боснийско си име по занаятъ (бакчиѣи) и по после Славейковъ — преводъ на латинското си фамилио име болубоислеръ. Въ Тръвна е останало на постоянно мѣстопребыванство семейството му и тревненци напълно основателно го считатъ за свой сугражданинъ.

Живѣлъ въ време, когато е било подигнато въ българина да се нарича българинъ. По нѣкой път, намѣсто въ училището, за да се твърдѣло, той се е озвучавалъ въ затвора, за удоволствие на ония, които най-сетне и той е ималъ нѣколко удоволствие да види пропладени като чумна зараза отъ България — гърцинтѣ владѣи. Два отъ своитѣ бѣнове той доживѣ да види въплотени: изтвърдяването на на родния дукъ отъ кошмаре на фанерскитѣ разбойници и отхвърлянето на турския ханотъ.

Гоненията му и дутината на четиригѣ крици на България сж били по всякой случай най-доброото училище за Славейковъ, отъ което училище той е изчерпалъ най-великата наука за единъ борецъ — опознаване на своя народъ. Той е изучавалъ съвременния му битъ, традициитѣ, легендиитѣ, бѣл-повѣстѣ, пѣснитѣ, жалитѣ и радостиитѣ му, съ една дума, всичко живо въ изтвърдялото на тогавашния животъ на българина. И това изучаване му дава на рѣка най-силното оръжие за бѣдшиитѣ борби, езикътъ, — българскитѣ езикѣ. Писанитѣ на Славейковъ сж извършили една важна, културна задача на времето си: — да разнесатъ славаа на новородената, на чистата българскъ речъ. Тѣ сж се пѣли изъ цѣла България. За него Базовъ казва: „Той прозълъ съ своя майсторина чужъ издѣла отъ грубата скала на българския езикъ статуи съ изящни линии и форми“.

Въ джѣзѣвѣ на Славейковъ винаги е вѣлъ вътрѣшъ, по въ замина на това, той е доживѣлъ да чуе отъ уста на първи български Екзархъ: „Тържеството на българския народъ е и оцъ на твоитѣ трудовѣ“.

Въ Тръвна той идва въ 1851 г. като учителъ. Тукъ спада и втория периодъ отъ неговата дейность. (Първия въ гр. Ловечъ и третия въ гр. Ст. Загора).

Въ 1854 год. Славейковъ идва въ Гайла въ Цариградъ, вѣстникъ за съестниане на българщината, което на значи нищо друго, освенъ бѣла турцитѣ. Следъ напускането на Цариградъ, Славейковъ се установява учителъ въ Ст. Загора, околото същевременно се прерава на усилено литературенъ трудъ. И тукъ го сполетѣва най-тежкото за него нещастие — изгарянето на всичкитѣ му ръкописи отъ последнитѣ годни, станало при обжаржането на главѣ отъ турцитѣ презъ 1877 год.

Следъ това нещастие той остана въ Търново и започна издаването на в. „Остенъ“. Мнозина умни хора сж на мнение, че „гладитѣ убива енергията на човѣка“. И обиденъ, и болесъ, и гладенъ, Славейковъ не само не оспорвава това умно мнение, а на пукъ нему, намира време да се шушува и сѣбе. „Остенъ“ сияелствувалъ за това.

Презъ време на освободителната война П. Р. Славейковъ служи като водителъ на рускитѣ войски при русифицирането имъ презъ Шипка. За него В. Н. Данченко, който въ това време е билъ воененъ кореспондентъ и се е познавалъ лично съ Славейковъ, казва: „Но най-бѣлско се прозая дейността въ Славейковъ въ време на нашето преминаване презъ балкана, декември 1877 год. Тукъ Славейковъ работише за стотини езикѣ“.

Следъ освобождаването Славейковъ се явява като обществень и политически дѣецъ. Презъ различни времена той е заемалъ следнитѣ длжности: библиотекаръ въ София, Председателъ на Народноото събрание, министръ на Народната просвѣта, министръ на Вътрешнитѣ работи, представителъ въ Великото народно събрание, застапалъ е на чело на Съеди епиеото, взелъ е участие въ сръбско-българската война и коитра преврата и връщането на Батемберга.

Презъ време на русенския бунтъ (1887 год.) той е билъ арестуванъ по заповѣди на Стамбуловъ и скоро следъ това, той медлено закрѣя и угасна на 1 юлий 1895 г.

Етинъ погледъ назадъ върху бурния животъ на Славейковъ е погледъ назадъ върху историята на българския народъ презъ втората половина на миналото столѣтие.

Една отъ основнитѣ му идеи, които го поставятъ като истински демократъ, е, че въ народа, въ простата маса, а не въ инжи, които се поставятъ надъ него, се таятъ жизнениитѣ сили на нацията.

За себе си Славейковъ казва: „Като самоволенъ ратникъ за свободаа на отечеството си, не съмъ ималъ и нѣмамъ другъ ръководителъ въ това, освенъ любовтаа къмъ народа си, които ме е ръководила и ще ме ръководи по коя на живота ми. Дѣло едно знамъ, едно признавамъ: — че никога, което се прави за народа безъ народа, не е праведно, не е законно“.

— Борбата противъ сената е единъ отъ най-бѣлскитѣ подвизи, които Славейковъ е изнесълъ на свѣтитѣ мощни рѣмене.

— Сената е накордникъ отъ господѣръ върху волята на народа, изрезана въ народното представителство“.

— Сената е едно действително зло, а злинитѣ отъ които той щѣлъ да ни предпази — въображени.

Неговото влияние върху съвременницитѣ и уважението, което тѣ сж му отдавали, това го е отбѣлявалъ единъ младъ писателъ — вече и той покойникъ, въ некролога за Славейковъ:

— Ние имаме и имаме и други като него стари дейци, обаче тѣ всички за насъ сж „Господина“. А съ името дѣло Славейковъ е свързано едно чисто родинско отнасяне, представяне за покойника трушението, защото той по дѣлата си и по характера си действително е билъ тѣй близкъ на всѣкого отъ насъ, както сж на близки най-близкитѣ наши роднини. И ако Славейковъ напълно е заслужилъ тази всеобща почитъ и любовь на щѣлия свой народъ, то, не мислимъ изобщо да кажемъ тукъ:

Блазе на ония народъ, изъ които недрѣта излизатъ синове, които, като дѣло Славейковъ, се въодушевяватъ презъ щѣлия си животъ отъ единъ идеалъ: благоото на своя народъ.

Изъ „Петко Славейковъ“ отъ Пенчо Славейковъ.